

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та
страхування
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Фінанси
Викладач	Подплетній Валерій Володимирович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня програма	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»
Контактний телефон	+38(050)7578287
Е-mail	podpletniyv@ukr.net
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна професійної підготовки Форма контролю: екзамен Загальна кількість кредитів – 7, годин – 210, у т.ч. лекції – 64 години, практичні заняття – 32 години, самостійна робота – 114 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після викладання наступних дисциплін: Основи економічної теорії, Євроінтеграція та розвиток фінансів, Цифрові технології у фінансах

1. Мета і завдання дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Фінанси» є вивчення сукупності фінансових відносин, які опосередковують розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту на макро-, мезо- і мікрорівнях. Ці знання необхідні майбутньому фахівцеві, щоб об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, розуміти сутність і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів і фінансів господарських одиниць, уміти розробляти й вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови фінансової політики держави. Вивчення теоретичних основ фінансових відносин дає змогу досить швидко опанувати зміни, які відбуваються у фінансовій практиці.

Завдання навчальної дисципліни полягає у:

- теоретичній і практичній підготовці здобувачів з основ правильного розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання, домогосподарств, застосування цих закономірностей у практиці фінансової роботи;
- з'ясування ролі фінансів в економічній перебудові суспільства на шляху розвитку ринкової інфраструктури;
- визначення сукупності заходів щодо забезпечення використання фінансів як важелів економічної політики держави.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати

Інтегральну компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

Спеціальні компетентності

СК01 Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральноросійському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Завдання
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Сутнісна природа фінансів, основи розвитку фінансової науки, фінансової політики та фінансового права			
1	Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів Предмет фінансової науки. Сутність фінансів. Необхідність та характерні особливості фінансів. Функції фінансів. Фінансова система.	10	1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Завдання для СРС: • Сутність та характерні особливості фінансів. • Фінанси та їх місце в системі суспільних відносин. • Функції фінансів як прояв їх сутності.

			<ul style="list-style-type: none"> • Призначення та специфічні ознаки сфер і ланок фінансової системи. • Структура та принципи функціонування фінансової системи. • Роль фінансів в економічному та соціальному розвитку держави. • Організаційні основи функціонування фінансової системи. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
2	<p>Тема 2. Генезис і еволюція фінансів</p> <p>Фінанси як економічна категорія. Історичний характер фінансів. Еволюція податку як важливої первинної форми фінансів. Розвиток регалій як методів формування доходів місцевої казни. Розвиток субсидій. Історичні етапи розвитку фінансів.</p>	10	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p> <p>2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань</p> <p>3. Завдання для СРС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Передумови виникнення фінансів як економічної категорії. • Чинники впливу на генезис фінансів. • Фінансові відносини на початкових етапах їх еволюційного розвитку. • Розвиток фінансів на сучасному етапі. • Історичні аспекти еволюції бюджетних відносин. • Історія розвитку оподаткування. • Становлення і розвиток державного кредиту. • Історичний розвиток фінансової системи України. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
3	<p>Тема 3. Фінансова політика і фінансове право</p> <p>Фінансова політика, її сутність, мета, завдання. Типи фінансової політики. Значення фінансової політики. Особливості формування та реалізації сучасної фінансової політики. Фінансовий механізм як інструментарій реалізації фінансової політики. Поняття та система фінансового права.</p>	14	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p> <p>2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань</p> <p>3. Завдання для СРС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сутність, види і значення фінансової політики. • Типи фінансової політики. • Система та джерела фінансового права. • Методи фінансово-правового регулювання. • Особливості сучасної фінансової політики в Україні. • Формування та реалізація бюджетної політики. • Шляхи активізації інвестиційної політики в Україні. • Грошово-кредитна політика держави. • Фінансове забезпечення як підсистема фінансового

			<p>механізму.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вплив фінансового регулювання на соціально-економічний розвиток держави. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
Змістовий модуль 2. Загальнодержавні фінанси			
4	<p>Тема 4. Податки. Податкова система</p> <p>Сутність, необхідність та види податків. Функції податків. Принципи оподаткування. Податкова політика і податкова система України. Організація податкової роботи та діяльність державної фіскальної служби.</p>	16	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p> <p>2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань</p> <p>3. Завдання для СРС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Історія виникнення і розвитку податків. • Фіскальна та регулююча функції податків. • Законодавче та інформаційне забезпечення оподаткування. • Роль та місце непрямих податків у формуванні бюджету України. • Роль податків у розвитку підприємництва в Україні. • Стан та перспективи розвитку місцевого оподаткування в Україні. • Податкова політика держави та її роль у стимулюванні соціально-економічного розвитку. • Податкова система України та проблеми її реформування. • Система контролю податкових органів за дотриманням податкового законодавства та шляхи її удосконалення. • Податкові важелі економічної безпеки держави. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
5	<p>Тема 5. Бюджет. Бюджетна система</p> <p>Соціально-економічна сутність, необхідність та призначення бюджету. Бюджетна політика і бюджетний механізм. Бюджетний устрій та бюджетна система. Економічна сутність і склад доходів бюджету. Сутність, склад і класифікація видатків бюджету. Бюджетні права та бюджетна ініціатива. Бюджетний процес.</p>	16	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p> <p>2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань</p> <p>3. Завдання для СРС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Роль бюджету в економічному та соціальному розвитку держави. • Бюджетний контроль в Україні. • Роль податкових надходжень у формуванні державного бюджету. • Ефективність формування доходів місцевих бюджетів як основа фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. • Управління видатками місцевих бюджетів в умовах становлення інноваційної економіки.

			<ul style="list-style-type: none"> • Формування та виконання місцевих бюджетів. • Шляхи удосконалення наповнення місцевих бюджетів. • Міжбюджетні трансферти як інструмент вирівнювання бюджетів в Україні. • Бюджетний процес: оцінка; проблеми та шляхи їх вирішення. • Стратегічні напрямки та тактичні заходи подолання бюджетного дефіциту. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
6	<p>Тема 6. Бюджетний дефіцит</p> <p>Поняття стану бюджетного фонду та дефіциту бюджету. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету.</p>	12	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p> <p>2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань</p> <p>3. Завдання для СРС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сутність, види і значення фінансової політики. • Типи фінансової політики. • Система та джерела фінансового права. • Методи фінансово-правового регулювання. • Особливості сучасної фінансової політики в Україні. • Формування та реалізація бюджетної політики. • Шляхи активізації інвестиційної політики в Україні. • Грошово-кредитна політика держави. • Фінансове забезпечення як підсистема фінансового механізму. • Вплив фінансового регулювання на соціально-економічний розвиток держави. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
7	<p>Тема 7. Державний кредит</p> <p>Економічна природа та роль державного кредиту. Форми державного кредиту та класифікація державних позик. Сутність та соціально-економічні наслідки державного боргу. Управління державним боргом.</p>	10	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p> <p>2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань</p> <p>3. Завдання для СРС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сутність державного кредиту за економічним змістом, матеріально-речовим втіленням, формою прояву та юридично-правовим статусом. • Об'єктивна необхідність та роль державного кредиту. • Функції державного кредиту. • Форми державного кредиту. • Класифікація державних позик. • Сутність і класифікація державного боргу. <p>4. Презентації</p>

			індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle
8	<p>Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання</p> <p>Основи теорії місцевих фінансів. Сутність, функції та принципи організації місцевих фінансів. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави. Поняття бюджетного федералізму. Механізм фінансового вирівнювання.</p>	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Завдання для СРС: <ul style="list-style-type: none"> • Сутність, види і значення фінансової політики. • Типи фінансової політики. • Система та джерела фінансового права. • Методи фінансово-правового регулювання. • Особливості сучасної фінансової політики в Україні. • Формування та реалізація бюджетної політики. • Шляхи активізації інвестиційної політики в Україні. • Грошово-кредитна політика держави. • Фінансове забезпечення як підсистема фінансового механізму. • Вплив фінансового регулювання на соціально-економічний розвиток держави. 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle
Змістовий модуль 3. Характеристика ланок фінансової системи			
9	<p>Тема 9. Страхування та страховий ринок</p> <p>Об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту. Страхові фонди як джерело забезпечення страхового захисту. Економічна природа і сутність страхування. Функції і принципи страхування. Класифікація страхування. Поняття страхового ринку, його структура. Державне регулювання у сфері страхування</p>	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Завдання для СРС: <ul style="list-style-type: none"> • Необхідність та історичний розвиток страхування. • Особливості розвитку майнового страхування. • Сучасний стан та перспективи розвитку особистого страхування. • Економічний зміст страхування відповідальності та його розвиток в умовах ринку. • Світовий досвід та вітчизняні особливості розвитку медичного страхування. • Сучасні тенденції розвитку страхового ринку України. • Нові страхові продукти, перспективи їх розвитку. • Перестраховання як інструмент забезпечення фінансової стійкості страховиків. • Розвиток страхування економічних ризиків. • Страхування та його значення в умовах глобалізації. 4. Презентації індивідуальних завдань.

			5. Пройти тест в Moodle
10	<p>Тема 10. Фінанси суб'єктів господарювання</p> <p>Поняття суб'єкта господарювання, ознаки його ідентифікації. Класифікація суб'єктів господарювання. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва (підприємств) реального сектору економіки. Основи організації фінансів суб'єктів підприємництва – фінансових установ. Фінанси організацій і установ, створених органами виконавчої влади. Фінанси некомерційних організацій – об'єднань громадян. Фінансова діяльність підприємств–фізичних осіб.</p>	14	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Завдання для СРС: <ul style="list-style-type: none"> • Поняття та класифікація суб'єктів господарювання. • Основи організації фінансів підприємств. • Формування основного капіталу підприємства. • Формування та функціонування оборотного капіталу підприємства. • Джерела формування доходів підприємства. • Формування та розподіл прибутку підприємства. • Фінансові ресурси підприємства. • Основи організації фінансів некомерційних підприємств. • Фінансове забезпечення розвитку охорони здоров'я. • Фінанси громадських об'єднань громадян. 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle
11	<p>Тема 11. Фінанси домогосподарств</p> <p>Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин. Теоретичні основи фінансів домогосподарств. Бюджет домогосподарств, його структура. Сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. Особисті фінанси, їх розвиток в умовах ринку.</p>	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Завдання для СРС: <ul style="list-style-type: none"> • Сучасний стан і розвиток фінансів домогосподарств в Україні. • Аналіз доходів та витрат домогосподарств в Україні. • Заощадження домогосподарств в Україні та їх мотивація. • Формування та використання сукупних фінансових ресурсів домогосподарств. 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle
12	<p>Тема 12. Фінансовий ринок</p> <p>Фінансовий ринок у системі економічних відносин. Сегментація фінансового ринку. Характеристика інструментів фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення.</p>	16	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Завдання для СРС: <ul style="list-style-type: none"> • Роль та місце фінансового ринку у сучасній ринковій економіці. • Економічна та правова природа інструментів фінансового ринку. • Сучасний стан і перспективи розвитку кредитного ринку в Україні. • Сутність, структура та механізм функціонування ринку

			<p>цінних паперів.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Особливості застосування векселів у господарському обороті. • Розвиток ринку похідних цінних паперів. • Фондова біржа як організаційно оформлений ринок торгівлі цінними паперами. • Фінансова безпека фондового ринку та її основні інструменти. • Методи хеджування валютних ризиків на вітчизняному фінансовому ринку. • Державне регулювання фінансового ринку. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
Змістовий модуль 4. Управління фінансами, фінансова безпека держави, розвиток світових фінансів			
13	<p>Тема 13. Фінансовий менеджмент</p> <p>Сутність фінансового менеджменту. Фінансові рішення, їх розробка, прийняття та реалізація. Мета й основні завдання фінансового менеджменту. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Принципи і функції фінансового менеджменту. Механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові.</p>	12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Завдання для СРС: <ul style="list-style-type: none"> • Головна мета і завдання фінансового менеджменту. • Функції фінансового менеджменту як керуючої системи. • Функції фінансового менеджменту як керованої системи. • Стратегія і тактика фінансового менеджменту. • Стимулювання реалізації управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту. • Контроль за реалізацією прийнятих управлінських рішень у сфері фінансової діяльності підприємства. • Формування ефективних інформаційних систем фінансового менеджменту. • Організаційні структури, що забезпечують прийняття та реалізацію управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту. • Основні напрями фінансового менеджменту. • Економічний зміст та роль фінансового планування. 4. Презентації індивідуальних завдань. 5. Пройти тест в Moodle
14	<p>Тема 14. Фінансова безпека держави</p> <p>Економічна безпека як багаторівнева система: поняття та базові елементи. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.</p>	14	<ol style="list-style-type: none"> 1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал 2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань 3. Завдання для СРС: <ul style="list-style-type: none"> • Вплив податкової та бюджетної політики на

			<p>ресурсний потенціал суб'єктів господарювання.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проблеми та перспективи формування фондового ринку України. • Іноземний досвід реформування пенсійних систем. • Іноземні інвестиції як важливий ресурс забезпечення макроекономічної стабільності України. • Проблеми фінансування соціальних зобов'язань держави. • Податкова політика в Україні у контексті її впливу на фінансову безпеку держави. • Інфляція в Україні: проблеми, ризики, перспективи. • Державна політика збільшення доходів населення та його платоспроможності. • Вплив структури доходів населення на рівень споживання. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
15	<p>Тема 15. Міжнародні фінанси</p> <p>Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів.</p>	14	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p> <p>2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань</p> <p>3. Завдання для СРС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вплив світового економічного середовища на розвиток міжнародних фінансів. • Суб'єкти міжнародних фінансів та їх характеристика. • Джерела формування та механізм перерозподілу світових фінансових ресурсів. • Організаційні засади світового фінансового ринку. • Сучасний стан та перспективи розвитку євrorинку. • Світовий ринок облігацій. • Розвиток фінансів міжнародних організацій. • Характеристика найважливіших міжнародних фінансових центрів. • Формування та реалізація міжнародної фінансової політики. • Фінансові інституції групи Світового банку. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
16	<p>Тема 16. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою. Фінанси Європейського Союзу</p> <p>Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Фінансова система США. Фінансова система федеративної республіки Німеччини. Фінансова система Великої Британії. Фінансова система Франції. Фінансова</p>	16	<p>1. Самостійно опрацювати теоретичний матеріал</p> <p>2. Дати відповіді на питання для самоконтролю знань</p> <p>3. Завдання для СРС:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Структура фінансової системи США та особливості

	<p>система Японії. Загальна характеристика фінансів Скандинавських сторін.</p> <p>Етапи економічної інтеграції в Європі. Фінансова політика у контексті поглиблення європейської інтеграції валютно-фінансова конвергенція та особливості організації фінансів Європейського Союзу. Бюджет Європейського Союзу. Бюджетна стратегія і бюджетний процес. Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу. Валютна інтеграція. Спільна валютна політика та запровадження євро. Основні інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики.</p>		<p>бюджетного процесу в цій державі.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні риси податкової системи та федерального бюджету ФРН. • Фінансова система Великої Британії. • Сучасна фінансова політика Франції. • Фінансова система Японії. • Модель державних фінансів у Скандинавських державах. • Особливості державних фінансів Швеції. • Особливості фінансової політики на окремих етапах економічної інтеграції в Європі. • Валютно-фінансова конвергенція та її критерії. • Особливості організації фінансів ЄС. • Основні цілі та принципи податкової гармонізації в ЄС. • Сутність та основні стадії валютної інтеграції. • Основні етапи гармонізації валютної політики ЄС. <p>4. Презентації індивідуальних завдань.</p> <p>5. Пройти тест в Moodle</p>
Разом		210	

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік, екзамен.

Для заліку.

При контролі на лекційних та практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях, виступах з доповідями-презентаціями та при підготовці індивідуальних завдань; правильність написання тестів; результати поточного опитування.

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;

- самостійність виконання завдання;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Таблиця 1

Схема нарахування балів за видами робіт

Види робіт	Максимальна кількість балів за один вид робіт	Орієнтовна кількість робіт, необхідних для одержання здобувачем максимальної кількості балів протягом семестру	Максимальна кількість балів, яку можливо отримати протягом семестру за видом роботи	В тому числі розподіл за рубіжними контролями, враховуючи розподіл балів	
				I	II
Участь в лекційних дискусіях	5	4 участі	20	10 балів	10 балів
Поточне опитування («перевернутий клас»)	5	4 відповіді	20	10 балів	10 балів
Доповіді-презентації на практичних заняттях	5	2 доповіді-презентації	10	5 балів	5 балів
Тестування	5	8 тестів	40	20 балів	20 балів
Підготовка індивідуальних завдань	5	2 індивідуальні завдання	10	5 балів	5 балів
Разом			100 балів	50 балів	50 балів

Участь в лекційних дискусіях, поточне опитування, доповідь-презентації на практичних заняттях, підготовка індивідуальних завдань оцінюється у 5 балів за:

- повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту поставленого питання або проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання;

- знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;
- знання точних назв та функцій національних та міжнародних кредитно-фінансових установ, історії їх створення і ролі при вирішенні проблем, які ставляться у конкретному питанні;
- засвоєння питань програми курсу відповідно до основної та додаткової літератури.

Відповідь знижується на 1 бал, якщо не виконано дві вимоги до відповіді на вищий бал.

Відповідь оцінюється у 0 балів за неготовність до заняття.

При виконанні тестування здобувач виконує тест з теми дисципліни, який складається з 10 тестових питань, що оцінюються в 0,5 бали кожне.

Оцінка здобувачам вищої освіти, які протягом семестру набрали більше 60 балів, може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи. В такому разі виставлення оцінки підсумкового семестрового контролю не передбачає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти на заліку. У разі, якщо сума рейтингових балів менша ніж 60, але виконані умови допуску до семестрового контролю, здобувач вищої освіти виконує на останньому за розкладом занятті залікову контрольну роботу. За бажанням, здобувач вищої освіти має право на виконання залікової контрольної роботи з метою підвищення кількості балів, які були набрані ним протягом семестру.

Підсумкова залікова робота включає 40 тестових питань, кожне з яких оцінюється в 1 бал.

Для екзамену

При контролі на лекційних та практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях, виступах з доповідями-презентаціями та при підготовці індивідуальних завдань; правильність написання тестів; результати поточного опитування.

Критеріями оцінки є:

при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, вміння роботи порівняння, висновки.

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- самостійність виконання завдання;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Схема нарахування балів за видами робіт

Види робіт	Максимальна кількість балів за один вид робіт	Орієнтовна кількість робіт, необхідних для одержання здобувачем максимальної кількості балів протягом семестру	Максимальна кількість балів, яку можливо отримати протягом семестру за видом роботи	В тому числі розподіл за рубіжними контролями, враховуючи розподіл балів	
				I	II
Участь в лекційних дискусіях	5	2 завдання	10	5 балів	5 балів
Поточне опитування («перевернутий клас»)	5	2 відповіді	10	5 балів	5 балів
Доповіді-презентації на практичних заняттях	5	2 доповіді-презентації	10	5 балів	5 балів
Тестування	5	4 тести	20	10 балів	10 балів
Підготовка індивідуальних завдань	5	2 індивідуальні завдання	10	5 балів	5 балів
Разом			60 балів	30 балів	30 балів

Участь в лекційних дискусіях, поточне опитування, доповідь-презентації на практичних заняттях, підготовка індивідуальних завдань оцінюється у 5 балів за:

- повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту поставленого питання або проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні навчально-програмного матеріалу;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення; знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів основних представників;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання;
- знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;

- знання точних назв та функцій національних та міжнародних кредитно-фінансових установ, історії їх створення і ролі при вирішенні проблем, які ставляться у конкретному питанні;
- засвоєння питань програми курсу відповідно до основної та додаткової літератури.

Відповідь знижується на 1 бал, якщо не виконано дві вимоги до відповіді на вищій бал.

Відповідь оцінюється у 0 балів за неготовність до заняття.

При виконанні тестування здобувач виконує тест з теми дисципліни, який складається з 10 тестових питань, що оцінюються в 0,5 бали кожне.

Протягом семестру здобувач може отримати максимум 60 балів, в тому числі за перший рубіжний контроль – 30 балів, за другий рубіжний контроль – 30 балів, 40 балів виносяться на іспит. Іспит проводиться у вигляді тесту, що складається із 40 тестових питань, кожне з яких оцінюється в 1 бал. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на екзамені, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»).

Шкала оцінювання: ЄКТС, національна та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка	
		За національною системою (екзамен)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82-89
C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок		74-81
D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	64-73
E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота		1-34

Критерії оцінки заліку:

- **«зараховано»** – здобувач має сталі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями, вірно застосовує теоретичні положення при рішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання;

- **«не зараховано»** – здобувач має суттєві прогалини в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається, допускає

суттєві помилки.

Рівень знань здобувачів вищої освіти за національною шкалою відповідає таким критеріям:

– «відмінно» – здобувач вищої освіти досконало засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповіді, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– «добре» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, аргументовано викладає його, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

– «задовільно» – здобувач вищої освіти, в основному, володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

– «незадовільно» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, наукове мислення відсутнє, практичні навички не сформовані.

6. Рекомендовані джерела інформації:

Основні:

1. Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. Фінанси: навчальний посібник. Одеса, 2018. 262 с.

2. Журавльова Т.О. Фінанси: навчальний посібник / Т.О. Журавльова, Є.М. Ганевич, Т.С. Здрікова. К.: «Освіта України», 2014. 716 с.

3. Кудряшов В.П. Фінанси: навч. посіб. Херсон: Олді-плюс, 2021. 352 с

4. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: підручн. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.

5. Фінанси: навчальний посібник / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.

6. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с. Фінанси: навч. посіб. для здобувачів вищих навчальних закладів / М.П. Волохова, Ж.Б. Гарбар, Т.О. Журавльова, В.В. Коваль, В.М. Лисюк, Н.Л. Шлафман. – Одеса: Фенікс, 2014. – 226 с.

7. Чуйко Н. Г., Владимиров К. М. Місцеві фінанси: навч. посіб. Херсон: Олді-плюс, 2021. 352 с

Додаткові:

1. Податкова система України: Підручник / В.М. Федосов, В.М. Опарін, Г.О. П'ятаченко та ін.; За ред. В. М. Федосова. – К.: Либідь, 2014. – 467 с.
2. Баранник Л. Б., Піскова Ж. В. Державна податкова політика в Україні в контексті нової парадигми розвитку. *Стратегія розвитку України*. 2016. №1. 36–42.
3. Богдан Т. Бюджетно-боргова політика поглиблення спаду. *Дзеркало тижня*. 2016. Вип. №14. URL: <https://dt.ua/macrolevel/byudzhetno-borgova-politikarogliblennya-spadu-.html>
4. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансової безпеки К.: НІСД, 2016. 50 с. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/borg-1fd6c.pdf>
5. Варналій З. Податкова система України: інституціональнофункціональна структура та шляхи модернізації. Економічний дискурс. *Міжнародний науковий журнал*. 2018. Вип.2. С.15-24.
6. Варналій З. Фінансові інститути підтримки конкурентоспроможності економіки України. *Національна безпека і оборона*. 2016. №1-2. (159-160). URL: http://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD159-160_2016_ukr.pdf
7. Варналій З. Фіскальна політика та її вплив на розвиток малого і середнього бізнесу в Україні. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2018. № 5(257). С. 28–51.
8. Васютинська Л. А. Система видатків бюджету в умовах розвитку програмно-цільового управління: монографія. Одеса: Друк-Південь, 2014. 192 с.
9. Висновки до звіту Уряду за 2018 р.: деякі питання соціальної політики / Іващенко А.; за заг. ред. В. Мазярчука. URL: https://feao.org.ua/wpcontent/uploads/2019/03/2019-03-14.vysnovky_zvit_urjadu_socialka_md.pdf
10. Гасанов С. С., Кудряшов В. П. Обмеження дефіциту бюджету в умовах фіскальних ризиків. *Наукові праці НДФІ*. 2015. № 3 (72). С.5–14.
11. Городецька Т. Е., Сендецький О. С. Автоматичні механізми сучасної фіскальної політики України. *Young Scientist*. 2017. №3(43). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/142.pdf>
12. Десятнюк О. М., Гузела І. А. Проблеми і напрямки модернізації податкового регулювання в Україні. *Світ фінансів*. 2018. Вип.3. С. 58–66.
13. Десятнюк О. М., Дмитрів В. І. Стабільність оподаткування та її вплив на економічний розвиток держави. *Світ фінансів*. 2016. Вип.2. С. 18–28.
14. Замасло О. Т. Податкова система України: теорія, методологія, практика : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 420 с.
15. Зверяков М. І. Теоретична парадигма сталого розвитку та українські реалії. *Економіка України*. 2018. №10. С. 10–31.
16. Коноваленко Д. Фіскальна консолідація та її вплив на економіку України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2017. № 3 (11). URL:<http://ppeu.stu.cn.ua/tmppdf/405.pdf>
17. Копич Р. І. Фіскальна політика країн центральної та східної Європи в євроінтеграційному процесі : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.02. Київ. 2017. 21 с.
18. Кравчук І. С. Стабільність ринку обігових фінансових інструментів :

автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : 08.00.08. Тернопіль. 2018. 43 с.

19. Лекарь С. Доктринальний аналіз фіскальної ілюзії. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 4. С. 110–115.

20. Лук'яненко І. Г., Фарина О. І. Макрофінансова стабільність : моделі та методи оцінки. Київ: НаУКМА, 2016. 185 с. URL: <http://www.ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/10878>

21. Мазаракі А., Волосович С. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України. *Вісник КНТЕУ*. 2016. № 1. С. 5-23.

22. Міщенко В. І., Холодилова А. О. Інституційні засади макропруденційного регулювання і нагляду за фінансовим сектором. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. №2(18). С. 95–100.

23. Полчанов А. Ю. Фінансовий потенціал як основа фінансової політики держави в умовах постконфліктного відновлення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Випуск 4 (10). С. 129–133.

24. Проблеми і перспективи розвитку фінансової системи України : монографія / І. О. Школьник, Т. А. Васильєва, С. В. Леонов та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. І. О. Школьник, д-ра екон. наук, проф. І. І. Рекуненка. Суми : Сумський державний університет, 2017. 343 с.

25. Слатвінська М. О. Податкові пільги як інструмент реалізації фіскальної політики. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2017. № 12 (74). С. 77–82.

26. Хомутенко А. В. Сучасна парадигма управління державними фінансами України : монографія. К.: ФОП Гуляєва В.М., 2019. 384 с.

Законодавчі та нормативні документи:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] / Закон України № 2121- III від 07.12.2000 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

3. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.

4. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05 липн. 2012 р. № 5080-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.

5. Про кредитні спілки: Закон України від 20 груд. 2001 р. № 2908-III. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14#Text>.

6. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09 лип. 2003 р. № 1057-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=5&nreg=1057-15>.

3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-

IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n584>

4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Інформаційні ресурси (офіційні сайти):

1. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Кабінет міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

4. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>

5. Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua>

6. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua>

7. Верховна рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua>

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри ФБСС, Протокол №1 від «29» серпня 2023 р.